

Izbaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 37.

V Mariboru 10. septembra 1868.

Tečaj II.

Drugi slovenski tabor

v Žalcu 6. septembra 1868.

Ko smo prvi slovenski tabor v Ljutomeru začeli popisovati, smo prisiljeni bili v vvodu izreči, „da je deveti dan avgusta bil popolnoma vreden, da se zapiše z zlatimi črkami v slovensko zgodovino, da je prvi slovenski tabor bil naj večji korak k boljši naši bodočnosti itd.“, to kar smo tamo rekli bi se vse moralo spet ponavljati in še marsikaj več pridati, če bi hoteli popisati veliko važnost drugega slovenskega tabora, ki ni bil samo od mnogo večše množine ljudstva, kakor prvi, obiskovan ampak, pri katerem se je kazala ravno tako velika navdušenost, za našo sveto stvar. Pri vsaki besedi, ktero je ta ali on govornik za naše narodne pravice izustil, je tisoč in tisoč glasov vikalo „Živio, tako je prav, to mora biti itd.“ Ljudje niso došli samo iz prelepe savinske doline in druge bližnje okolice, ampak iz zlo oddaljenih krajev iz cele Slovenske, iz Hrvaške, iz Reke, da, celo iz zlate Prage. In če ravno se jih je vseh skupej više 15.000 sošlo, moramo vendar reči na čast vsem, da so se od početka do konca lepo mirno in prav dostojno obnašali: prisiljeni smo tedaj tukaj izreči prav srčno hvalo vsem, ki so bili pri drugem taboru nasoči „Živili!“

Zdaj pa hočemo s slabo močjo se truditi, da nekoliko popišemo ta veličastni dan slovenske zgodovine.

V Celju je bilo zbirališče za rodoljube, ki so dohajali ali po železnici ali iz onih krajev, katerih cesta v Žalec drži skoz Celje. Taki po poldne je došel zadnji pričakovani vlak iz Maribora, ki je pripeljal prav lepo število rodoljubov, ktere je taborov odbor na kolodvoru lepo pozdravil in je peljal v gostivnico h kroni, kder so že čakali drugi gosti in od koder je bil odločen skupni odhod v Žalec. Zbrani gosti se podajo taki na pot, ker čas je že bil kratko odmerjen, kajti vlak je došel jedno uro kesneje. Vsi zbrani se podajo na pripravljene vozove, ki so bili vsi lepo okinčani in katerih je bilo više sto in cela rajda se po lepi savinski dolini poda v Žalec.

Bandero ljubljanskih Sokolov je vodilo rajdo. Prvi pozdrav je čakal goste v vasi Lexci, kder so bila napravljena lepa slavna vrata z napisom „Bog blagoslovi naš slovenski tabor“. — Tukaj je pozdravil prosti kmet z lepimi pomenljivimi besedami goste in jim želel srečo in dober vspeh. „Živio“-klici so se čuli od vsake hiše, mimo ktere so se gosti peljali, ravno tako vsikder pevanje slovenskih pesmi. Vse to se je spet ponavljalo v vasi Dreznje in tukaj je na slavni vratih napis „Srčnost zmaga“. Ko so se gosti bližali Žalcu jim dojde proti banderijum Žalski na konjih z banderom, na katerem je stal napis „Žalski trg“ in je spremlja v trg. Dober streljaj pred trgov se vstavijo vozovi in gosti grejo v trg. Na čelu je jezdit banderijum, za njim je došla banda, za njo ljubljanski Sokolovci — katerih je bilo više 50 in po tem množina drugih gostov iz vseh stanov.

Na vzhodni strani trga t. j. na cesti, ki drži iz Celja, so stala velika lepo okinčana slavna vrata in na njih napis: „Dobro došli. Neudajmo se“; na vzhodni strani Žalca ravno taka slavna vrata z napisoma: „Dobro došli. Zjedini mo se. Na sredi trga je stalo zlo visoko drevo in na njem velika slovanska zastava. Celi trg je bil v prazniški obleki, vse hiše lepo okinčane z vencami in narodnimi zastavami. Pri kroni je odbor sprejel in pozdravil goste; tu-

kaj ste tudi dve mali zali deklici pozdravile ljubljanske Sokolovce in jim na zastavo dele lep umetni venec. G. Graseli se je jima v imenu Sokolovcev zahvalil. Po pozdravu so se padali gosti v različne gostilnice, da se malo okrepijo.

Ker vendar danas ne moremo cele velike svečanosti popisati, pridenemo še tukaj rezolucije, ki so bile vse soglasno sprejete. So pa te-le:

1. Slovenski jezik mora biti na Slovenskem izključivo uradni jezik in v ta namen se mora neodlagoma določiti obrok od polleta, do kterege morajo znati uradniki slovensčino v besedi in pismu, in se sestaviti nemudoma izučenih in zvedenih mož komisija, ktera bo imela voditi pri vseh sedajnih in prihodnjih uradnikih skušnje iz znanja slovenskega jezika.

2. Cerkovna vlada mora na Slovenskem uradovati v slovenskem jeziku in v bogoslovni predmeti, kateri se nemški predavajo, podučevati v slovensčini.

3. Za povzdigo kmetijstva in gospodarstvo, da se ta namen doseže, se imajo pri nas osnovati potrebne šole brž ko brž, po tem tudi slovensko gospodarsko društvo.

4. Da so ljudske učilnice na Slovenskem čisto slovenske, v srednjih učilnicah nemški jezik ostane učni predmet.

5. Da se slovenske dežele zedinijo v združeno Slovensko.
(Dalje prihodnjic.)

Narodna politika.

III.

Vsakdanja skušnja nas uči, da nasprotniki pravične naše želje in zahteve prezirajo ali celo zasmehujejo, ter po tem takim nikakor ne marajo, da bi se narod naobrazil. Vsake vrste listovi streljalo na nas da je groza in se mora vsak čuditi, kako se takošno počenjanje vjema z načeli ustavne države. Pa naj bode temu kakor hoče; toliko je vendar gotovo, da je vladar izrekel in obrekel narodom ravnopravnost. Ali se je pa nekim listom tudi naročilo, da ravnopravnost zagovarjajo, ali ne, ne vemo; vendar pa pričajo jih sostavki, da se zdi ravnopravnost puhla fraza, nekošna reč, ktere bi se radi znebili, da si ravno se je ne morejo. Saj tudi radi verjamemo, da je težko po svojej prepričanosti srčno govoriti in pisati, ker vemo, da mnogi ljudje nimajo ni srčnosti in prepričanosti. Vendar pa poslednjega tem listom ne podtikamo, ker nečemo nikogar napadati; le braniti se moramo. Ali gotovo nam ne bi godilo, zadostilo, ako bi se morali prepričati, da tudi vladi ni mar ravnopravnosti. Pa za voljo teh besedic nam nikar ne očitajte, da o vladi sumimo! to ni naš namen. Saj vsi vemo, da so pač tudi ministri iste kovine kakošne so drugi ljudje sploh; a errare humanum. Za to nas pa tudi vest ne peče, ker smo svojej prepričanosti tako zvesti kakor ministri svojej; bodočnost bode vže sodila in učila, kdo ima pravo. Vostalem nam se pa tudi ne zdi čudno, da nas nasprotni listi grde in nam podtikajo nepošteno naklepe; saj so pač pohlevni metulji in se čisto menjajo. Vendar bi je pa radi opomnili neke važne, reči, da bi se je pri bistroumih svojih argumentacijah vsaj časi zmislili. Ko se je za vlade Ljudevita XVI. tako zvani tretji stan na francoskem predramil, vstal in zahteval svoje pravice, bila sta prva dva stana neizrečeno nezadovoljna in sta se tretjemu grozila. To se ve, da sta imela pravo. Kako neki bi smel tretji stan zahtevati ono, kar sta prva dva vže imela! Kdo bi se predrznil zahtevati ono, kar imam

jaz! — Kako smejo Slovenci zahtevati ono, kar Nemci vže davno imajo! Kako le more Slovenec zahtevati, da bi ga sodil sodnik slovenski, ko sodi Nemec nemški! Kako le sme Slovenec zahtevati, da bi ga v javnih zborih tudi tujci umeli, če govori slovenski; saj vendar Nemca vsak umeje! Takošne zahteve so neumna sanjarija, zlobna predrznost, prenapetost, rovarstvo. In če sena zadnje še kateri nasprotni list toliko poniža, da te hudobnih pregreškov spomni in posvari, ti ga pa ne poslušaj in ne potreseš glave s pepelom: potem si napetež, rogovilež, smeti, ktere je treba izmesti. Tem listom je prej ko ne naj važneja naloga, da nas grde. Slovan ne sme imeti istih pravic, katerih imajo drugi; pritisnimo jek zidu! Ali vkljub takim grduom, ktere moramo še za njih dobroto se svojimi žulji rediti, bode se narod zavedal svojih pravic ter prej ali pozneje doseže vse, kar mu pripada. Neumno je trditi, da moramo tudi na dalje ostati na sedanjaj stopinji omike; neumno trditi, da ne smemo hrepeneti po onem, kar Nemec vže ima. Za to pa ravnajte z nami pošteno in pravično; ne očitajte nam, da bi radi vladali, ko bi le radi otresli okove; dajte nam sredstev, da se na narodnej podlagi razvijemo in naobrazimo; dajte nam ravnopravnost in svobodo: in narodnih razprtij bode precej konec.

Nekaj želja Slovenkam.

Spisal Fr. Jančar.

Pravi se od človeka, kteremu vedno nebesa godejo: Ta človek ima več sreče, ko pameti. In zares nekteri človek ima vso posebno srečo v najemu, bodisi duhovnega ali svetnega stanu. Čim bolj je zvita in prekanjena buča, tim več mu po sreči gre, tim bolj si umi svoje predpostavljene pridobiti; ako ravno jim po tem figo v žepu kaže, ko je svojo željo in konec dosegel. Takemu malopridnežu, ki za tem samo je in pije, kakor ljuba živinica, nič pa slavnega ne stori, skozi sreča cvete; jemu se celo macel na rami steleti! — Misli si pa: Svet hoče vkanjen biti, naj se toraj vkanjuje - naj se le meni dobro dodi. — Oj, kako grdo sree je to! pa tolike veljave. — Vendar je tudi resnično: vrč, ročka tako dolgo k studencu hodi, dokler se ne z drobi. Kaj bo pa po tem. —

S tem vodom hočem. Slovenkam naznaniti, naj bi že od mladih nog začele misliti in se pripravljati na svoj prihodnji stan, bodisi samičen ali zakonski. Zakaj, če je že pri moških tako različnih značajev in toliko pomanjkljivosti za pravo posvetno srečo in večno življenje, kolikor več pa je treba ženski prevdarjati, ako hoče zares vesel dni na tem svetu, po smrti pa večno zveličenje uživati. — Saj hčeri mora dobro znano biti ločenje od presladkih svojih starišev, in to dans ali jutrej. — Kaj pa po tem? Za gotovo ji ni znano, dokler je pri dragih stariših v sladkem zavetju in dostojnem zavarovanju, kaj nek bo iz nje, ko svoje kristjanske stariše zgubi. Kako se bo preživila? Kamo bo prišla? Kterega in kakošnega srca moža bo dobila? — Ali bo z angelom ali hudičem poročena? Ali jo bo še dalje, ko samo 8 ali 14 dni slastno ljubil? Ali si v srcu žensko ali zgolj eno premoženje v zakon jemlje? Ali ji bo tat, sirovnež in prekanjeni neobtesani hudobnež; ali pa pravični, pošteni vestni mož, oče in gospodar? itd. Vse to vboga ženska nič ne ve. Ko je pa že storjeno, je prepozno popravljati, ako se je na tuje noge vperala. Zakaj če se človek od mladih nog lepih čednosti, koristnih nauk ne privadi, tudi v starosti se jih bo ogibal.

Naj bi se toraj vrla Slovenka ne bi pogreznola v toliko nesrečo, te opominjam in svetujem: Uči in vadi se v vsih ženskih opravilih, kar vaš spol zadeva in v vaše podvzetje ali področje spada, naj že bo prosto ali imenitno, kolikor ti tvoje okolščine dopuščajo. S tem si prisvojiš izurjenost in gibčnost sebe pošteno rediti in če si v zakonu, tem lože tri vogle držati, kakor je po prislovcu tvoja naloga.

Vzlasti pa se vadi „igle“. Ti sama ne verjameš, kolika ti je potreba v tem izurjeni biti, naj že samica ostaneš ali se v zakon podaš. — Saj veš, kako grdo je razcapan hoditi in kako težko, večkrat celo drago se šivilja ali šivar komaj dobi. Zakaj bi se toraj sama ne bi vadila šivati, ker pri tem žuljev ne dobiš. Gotovo pa imaš kedaj časa nektere ure šivati, zlasti takrat, ko je slabo vreme; igla in primerna dvonit tudi niste predragi. Začni toraj si sama ktero raztrgano oblačilo pokrpati, ali kak robez zarobiti in obšiti itd. In če ravno tvoje ni v prvič mojstrsko, bo pa sčasoma, ako

primerjaš svoje delo s tistim, ki ga je šivilja ali šivar naredil. Tudi nogavice si sama pleti ali delaj.

Ravno tako je s pranjem. Večkrat se primeri kakošna slovesnost, in ve, deklice in device bi rade v belih oblačilih z modrimi in rudečimi traki ali pasi obšite ali ozalšane primahale; kar se vam lepo prilega. — Pa, o jojmene! šivilja ali perica ondašnja ne more ali ne vtegne vsem robecev, predprtov in oblačil opraviti in vgladiti. Poskusite tedaj same. Saj vidite, ali je roba tenka ali hodna; ta perajo prenaša, a ve ne; hodna se da ožmikati, tenka pa le v rokah iztisnoti; po tem razviti in z drugo snažno rjuho pokriti pred grdimi muhami. Železo za gladenje velja okoli 2 f, mijilo vam je znano; moč ali šterko, ako že morate bolj košate biti, si same lahko iz krompirja ali pšenične moke naredite; modra barva pa tako ni draga po štacunah dobiti, ktera že hoče više letati. Vendar kar se košatosti tiče, vas, drage device! posebno svarujem; ne skrbite preveč za to. Lahko bi se vam primerilo — da bi brez šterke košate hodile. — Po tem bi se mi smilile, ker bi si vso srečo podkopale, in nikoli več šterke ne potrobovale; marveč bi si krvavo šibo nakopale, ki bi vas tepla do zadnjega zdihljeja, če ne še v večnosti.

Vse to si lahko same omislite za tisti denar, ktereга sedaj pericam izdavate, in to v enem letu!

Dalje se vadite v mlekarstvu, ali kako gre z mlekom ravnati. To znanje je vsaki ženski potrebno. Inače bi se ji lahko zgodilo, kakor tisti Nemci, ki se je čudila, ko je dekla kravo potmolzla, pa ji ni brž vrhnje ali smetane iz hleva od krave k zajterku prinesla. — Po takem bi se celo ktera donda znašla, ki bi hotela naravnost sedaj mleko, sedaj vrhnje, spet sirovo ali kuhano maslo, razne sire itd. iz vimena namolzti. Taka krava bi zares več ko zlata bila; pa tudi ženske bi preveč zasladkarila ali zacartala. Varujte se toraj take sramote, in prizadevajte si krave spoznavati, z njimi lepo ravnati za dom in prodaj. Od tega se bote prihodnje leto iz knjige: „Umni gospodar“, ki jo bo slav. družba sv. Mohorja izdala, popolniše naučile.

(Dalje prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca septembra.

V hiši in dvoru: Krompir pa repa se mora pobrati in v klet spraviti, mora se mlaiti, žita se morajo marljivo premetati. Lan in konoplje se morajo tretji. — Šadje sušiti in črstvo sadje, ki je prav zdravo, izbrati in na priličnem mestu hraniti.

V hlevih. Živalim, ktere močno vlečejo, se mora bolj pokladati, ker mnogo trpijo pri setvi; ovcam, o kterih zelimo da bodo meseca februarja že mlade vrgle se mora pripustiti oven.

V vrtih in sadovnjakih. Pri pobiranju sadja se mora posebno paziti, da se ne kvarijo drevesa. Česen in čibul se mora pobrati tako fajžola. Nove grede za jagode se naj napravijo in zasaja jagodje.

V vinogradih in hmeljnikih: Dobro je še ta mesec enkrat gorico okopati; veje (rozge) ki še je zeleno, se mora odrezati. V vinograde se postavijo čuvarji. — Hmelj se mora ves pobrati in na priličnem mestu sušiti, večkrat premetati.

Na polju in senokošah. Žitna žetva se mora končati; zimska žita se morajo posejati, otava spraviti.

Pri ribnikih. Morajo se priprave delati za jesensko ribljenje.

Pri ulnjaku. Ta mesec se začnejo bučele že podrezovati in paui se naj dobro pregledajo.

Log in lov. Brezino sme in želod se mora nabirati. Stelja in listje se mora grabiti. Streljanje prepelic in jerebic. Velika divjačina se začne parati.

Sadjereja.

VI.

o kopoliranju ali skladanju.

Pri kopoliranju se mora žlahtna vejca nagneno (pošev) vrezati tako, da res ima podobe srnine noge in z divjakom ki se tudi celo jednako vrece, skupaj skladati in tako zavezati.